אלגיגית תיקצץ יד מסמא יד מחרשת יד מעלה

פוליפום תניא רבי נתן אומר בת חורין היא זו

ומקפדת בעד שירחוץ ידיו ג' פעמים א"ר יוחנן

שפוך מעביר בת (b) מלך ופוסק את הדמעה b)

ומרבה שיער בעפעפים תניא נמי הכי רבי

יוםי אומר פוך מעביר בת מלך ופוסק את

הדמעה ומרבה שיער בעפעפים ואמר מר

עוקבא אמר שמואל יעלין אין בהם משום

רפואה אמר רב יוסף כוסברתא אין בה משום

רפואה אמר רב ששת כשות אין בהן משום

רפואה אמר רב יוסף כוסברתא אפילו לדידי

קשה לי אמר רב ששת גרגירא יאפילו לדידי

מעלי ואמר מר עוקבא אמר שמואל כל מיני

כשות שרו לבר מטרוזא אמר רב חסדא

שריקא מויא שרי פיעפועי ביעי אסור דביתהו

דזעירי עבדא ליה לחייא בר אשי ולא אכל

אמרה ליה לרבך עבדי ליה ואכל ואת לא

אכלת זעירי למעמיה דאמר זעירי יונותן אדם

יין צלול ומים צלולין לתוך המשמרת בשבת

ואינו חושש אלמא כיון דמשתתי הכי לאו

מידי קעביד הכא גמי כיון דמיתכיל הכי לאו

מידי קעביד ואמר מר עוקבא ימי שנגפה ידו

או רגלו צומתה ביין ואינו חושש איבעיא להו

חלא מאי אמר רב הלל לרב אשי כי הוינא

בי רב כהנא אמרי החלא לא אמר רבא והני

בני מחוזא יכיון דמפנקי אפילו חמרא נמי מסי להו רבינא איקלע לבי רב אשי חזייה

דרריכא ליה חמרא אגבא דכרעיה ויתיב קא

צמית ליה בחלא אמר ליה לא סבר לה מר

להא דאמר רב הילל חלא לא א"ל גב היד וגב

הרגל שאני איכא דאמרי חזייה דקא צמית

ליה בחמרא אמר ליה לא סבר לה מר להא

דאמר רבא הני בני מחוזא כיון דמפנקי אפי׳

חמרא נמי מסי להו ומר נמי הא מפנק אמר

ליה גב היד וגב הרגל שאני ״דאמר רב אדא

בר מתנה אמר רב יגב היד וגב הרגל הרי

הן כמכה של חלל ומחללין עליהן את השבת

ת"ר הרוחצים במי גרר במי חמתן במי עסיא

ובמי מבריא אבל לא בים הגדול ולא במי

משרה ולא בימה של סדום ורמינהו רוחצים

במי מבריא ובים הגדול אבל לא במי משרה

בו א טוש"ע א"ח סיי ד סעיף הי

ה: בח ב שם פעיף ב: בש ג פתג לאיון פה טוש"ע א"ח פיתן שכח פעיף כד: ל ד ה ו מי" פכ"א מהל' שבת הלכה כג פתג שם טוש"ע הפונה כג פתג שם טוש"ע

שם סעיף כע: לא ז מיי פ״ב שם הל׳ ה סמג שם טוש״ע שם סעיף ו: לב ח שם סעיף מד:

לב ח שם סעיף מד: לג ט מיי פ"ט מהלכות מקוואות הלכה יג סמג עשין רמח:

מוסף תוספות

א. ולא מוכחא מלתא העינים. מוס" הלש"ע.
ב. בדבר שמשימין על העין".
ב. בדבר שמשימין על העין".
ה. וקרי ליה שרקא טויא לפי על העי"ש.
ה. וקרי ליה שרקא טויא לפי עכי"ל.
בבעת והיא נצלית באור. מי שכך דרכן לטפול הדלעת באור. מי הי"ח, ו. בחמין. מוס' עעו עני נ"י הי הל. ז. שנרא במהר, מוס' עעו לעו: ד"ה הל.
ה. ודן מי מערה אמאי לא שרו למחולה. לשנ"א קמו.
ביה מחול לה. לשנ"א קמו.
מאי ס"ל. מי הריין. ז. וכי מה מיין טומאה אצל שבת. מי

רב נסים גאון

מעלה פוליפוס. במס׳ כתובות בעל פוליפוס, אמר רב יהודה אמר שמואל ריח החוטם, . במתניתא תאנא ריח הפה. אמר רב יוסף כוסברתא אפילו לדילי קשה לי. אמר רב ששת גרגילא אפילו לדידי מעלי לי. רב יוסף ורב ששת היו מאורי עינים, ואמר רב יוסף בדרך הבאי כי הכוסבר מזיק לעין ואפי׳ לו שהוא סומא. וכמו כן אמר רב ששת סומא. וכמו כן אמר רב ששת כי הגרגיר הוא מועיל אפילו לסומים. ותמצא רב יוסף אמר בפרק החובל (ב״ק דף פו) מריש הוה אמינא מאן דאמר לי הלכה כר' יהודה דאמר סומא פטור מהמצות, עבידנא יומא לרבנן דאמינא לא . מיפקדנא ועבידנא מצות. השחא דשמטחא להא דאמר ר׳ השומא שמעות להא אמר די חנינא גדול המצווה ועושה, אדרבה מאן דאמר לי לית יהודה עבידנא . הלכתא כר׳ יומא טבא לרבנן. ואיתא נמי . כפרק האשה נקנית בגמ׳ יו דף לאז**. ורב' ששת. הרי** מרו בכמה מקומות דברים שמוכיחים שהוא סומא, בברכות בפרק תפלת השחר ודף לו כי הא דרב חסדא ורב ייי איז די הטוא דר ששת הוו קא אזלי באורחא, קם רב חסדא וקא מצלי תפלת לשמעיה מאי קעביד רב חסדא וכו׳. ובפרק הרואה מקום ושם נחן רב ששת נפק למיחזי ליא. אמר ליה השתא חזית דאנא ידענא טפי מינך. כי אתא מלכא פתח רב ששת קא מבריך ליה למלכא, אמר ליה ההוא מינא כי לא חזית מאי מברכת. ובפרק ערבי פסחים [דף קסו] דבר שמוכיח על שניהן, והוא כשאמר רב אחא רר יעהר מומא פמור מלומר הגדה, הקשו עליו איני והאמר רבינא f) לדילי אמר לי רב ששת שאלתינהו לרבנן דבי רב יוסף מאן אמר הגדתא ואמרו לי רב יוסף, ואיך תאמר שהסומא פסול לומר הגדה ובפרק מי שאחזו (גיטין דף סח) אמרו על רב ששת שאמר לשמעיה מאי חזית. אמר ליה ציפתא דדשא. אמר ליה הדר

עלין אין בהם משום רפואה. פי׳ בקונטרס דבאכילה מיירי ואין נראה לר״י אלא איירי להשים על העין" דבהכי איירי כולה סוגיא⁻ ועוד אי באכילה מיירי היכי אסר רב ששת גרגירא כיון דמאכל בריאין הוא והתנן כל האוכלים אוכל אדם לרפואה: (a) לדידי אפילו בוסברתא קשי

די. קשה לר״י א״ה אתאי אינטריך למימר רב יוסף כוסברתא אינטריך למימר רב יוסף כוסברתא אין בו משום רפואה כיון דמוקת לעינים כ״ש דלא מרפאה ואומר ר״י דה״ק אין בה משום רפואה כלומר שטועין וסבורין שיש בה רפואה יש שטועין וסבורין שיש בה רפואה ואין בה רפואה אלא מוקת לעינים ואין בה רפואה אומו בשום ענין: ויכול להיות שמהנה אותו בשום ענין: שוריר מישר מיחמי אבטים ממטי אבטים ממטי אבטים ממטי אבטים משתענים ממטי אבטים אבטים אבטים אבטים אבטים אומונים אבטים אומונים אבטים אינים אבטים אומונים אבטים אינים אבטים אומונים אבטים אינים אבטים אומונים אבטים אומונים אבטים אינים אבטים אומונים אבטים אינים אבטים אומונים אבטים אינים אבטים אומונים אבטים אומונים אבטים אינים אבטים אומונים אבטים אינים אומונים אומים א

שמקננים™ ממעי אבטיח ושותים כדי לשלשל ור"ל דמותר לסנן מים שבמעיין כדמסיק כיון דמיתכיל הכי לאו מידי קעבידה אבל פעפועי ביעי אסור דלא מיתכיל בלא סינון שפיר והשתח חתי שפיר לפי׳ ר״ח דשייכא הא מלתא להכא דמיירי נרפואה: רוחצין במי גרר במי חמתן במי מבריא. והא דתנן נפ׳ חבית (לקתן דף קתו.) הרוחך בתי מערה במי טבריא ודייק בגמרא דיעבד אין לכתחילה לא התם מיירי ברוחץ בגומה דדמיה למרחץ הבל בנהר מותר לכתחילה ו כדפרישית לעיל בפרק כירה (לעיל לט: ד"ה והא) ורבינו נסים כתב במגילת סתרים דהא דקתני הרוחץ דיעבד אין לכתחילה לא משום מי מערה אבל במי טבריא אפילו לכתחילה שרי ולא קתני במי טבריא אלא ללמד על מי מערה שהן חמין דומיא דמי טבריא וטעמא משום דמי טבריא מגולין אבל מערה מכוסה היא כדאמר בשור שנגח את הפרה (ב"ק דף נ:) דמערה עבידא דמטללה ונפיש הבלה וחיישינן שמה

יזיע ומש״ה לכתחילה לאשׁ:

רבי יוםי אומר כל הימים ממהרין
בזוחלין. נראה לריב״א
דטעמא משום דכל שעה הולכים
ושבים מכאן לכאן והוי כזוחלין הלכך
יש להם לטהר בזוחלין כמו שאר
יכו להם למהר בזוחלין כמו שאר
יכו להם אבל מים חיים אינם שהרי
מה שהכתוב קראן מקוה היינו לפוסלן
ממים חיים: הא ר"מ והא רבי
הודה. מימה "היכי מדמי הא פלוגתא
לפלוגתא דלעיל דמיירי ברפואה':

ולא בימה של סדום קשיא ים הגדול אים הגדול א"ר יוחנן לא קשיא הא ר"מ הא ר' יהודה ∞דתנן כל הימים כמקוה שנאמר ולמקוה המים קרא ימים דברי ר"מ ר' יהודה אומר ים הגדול כמקוה ולא נאמר ימים אלא שיש בו מיני ימים הרבה רבי יוםי אומר יכל הימים מטהרין בזוחלין ופסולים לזבים ולמצורעים ולקדש בהן מי חמאת מתקיף לה רב נחמן בר יצחק אימור

מרת מקוא און כאם למעיין המעיין כשר לטבילת זב והזאת לפור מלורע דמים חיים הן ולקדש מי חטאת דבכולהו מים חיים כחיב בזב כחיב ויקרא מי) ורחץ בשרו במים חיים במלורע כחיב (שם יד) אל כלי חרס על מים חיים במי חטאת כחיב (במדבר יט) מים חיים אל כלי ומטהר טמאים הטובלים במימיו כשהן זוחלין ומקלחים שהרי זה דרכו של מעיין כל עלמן זוחלין הן ומקוה שהן מים מרונסין אם הטביל במימיו דרך זחילתן במקום קטפרס אינה טבילה עד שיהא במקום אשבורן שלו קווין ועומדין והכי תניא במ"כ" אי מה מעיין מטהר בזוחלין אף מקוה מטהר בזוחלין מ"ל [ויקרא יא] אך (י) מעיין מטהר בזוחלין והמקוה באשבורן זהו פירוש מטהר בזוחלין בכל מקום ואני לא שמעתיו כן. ואין המקוה כשר לטבילת זב ולהזיית מלורע ולקדש מי חטאת וכל הימים כמקוה שהכתוב קראן מקוה: רבי יהודה אומר. לא קרא הכתוב מקוה אלא לים הגדול דביה משתעי קרא במעשה בראשית ששם נקוו כל מי בראשית: ולא נאמר ימים הרבה שכל הנחלים הולכים אל הים: רבי יוםי אומר כל הימים. וים הגדול תורת מעיין מים זוחלין עליהן לענין שהם מטהרין בזוחלין מפני שדרך להיות נחלים זוחלין עליהן וזה דרכן אבל פסולין הן לתורת מים חיים דהכתוב קראן מקוה: אימור

מינה. ובגמ׳ דבני מערבא בפרק יציאות השבת ואיש אמונים מי ימצא, זה ר׳ זעירא לרת אנן צריכין חששין לשמועתא דרב ששת דהוא גברא מפתחה. דביתהו דועירי אינסיבא ליה לר׳ חייא בר אשי, עבדא ליה ולא אכל. אמר ליה לרבך עבדי ואכל ואת לא אכל. בפ׳ יום הכפורים (יוש זף עון אמרי דר׳ חייא בר אשי הלמיד זעירי (לדבריהם) [היי, דאמר התם] איבעיא להו רבה לבבי תלמידא מהו. אמר רב יצוק בר תנה א"ר יוחנן כל מכה שמחללין לבי דרב חייא בר אשי אמר ההוא רב חייא בר אשי הוא דאול לגבי זעירי רביה. גב היד וגב הרגל הרי הן כמכה של חלל. עיקר זה במסכת ע"ז בפרק אין מעמידין אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן כל מכה שמחללין עליה את השבת. ואמרו ומהיכן מכה של חלל. מישר רב אדא בר אחבה אמר רב גב היד וגב הרגל הרי הן כמכה של חלל ומחלקין עליה את השבת. ואמרו מהיכן מכה של חלל. מישר בר אות הצרו ומהיכן מכה של חלל, פייש רי אמי מן שפה ולפנים. בניה אות הברא כל שהוא מן החלל ולפנים מרפאין אותן בשבת. תמן אמרין בשם ר׳ יוחנן גבות ידים ורגלים סכנה. ד' יוסי אומר כל הימים מטחלין לובים ולמצורעים ולקדש מהן מי חטאה. אלו השלשה ברברים) אמר במוך מכחה בי ברותץ בשרו במים חיים. נאמר בוב ורחץ בשרו במים חיים. נאמר בפירוש דבר זה מים חיים ולא מים מיים ונאמר בפירוש דבר היוחל במים מורין ולא מים מוסים, מצפר רבו הואת של כלי חרש על מים חיים. ונאמר בפירוש דבר היוחל ביא מים חיים אינו בעירו שיאנו טעון הזיית מים חיים אינו דין היותן בליו מים חיים, ומאר בפירוש דבר מען ביאת מים חיים אינו בעלי מוחלים עליו במים שוברין ולא מים חיים אל כלי עליו משלום מים אלו בלו היותן עליו מים חיים אל כלי. ונאמר בפירוש במי מען ביאת מים חיים אל כלי. ניצד (ראה) נוצחן והיותן בליו מולאם מוונים של או שנינו למעלה מהן מים אלו מולור ומרץ במים אלא מולה. ובמסי סוטה בפרף היה מביא את מנחתה אמרו נותן שליו אלמא אפר בולים אליו דוקא מלי מרום בלי ומרא מנותה אמרו ונתן עליו אלמא אם בלאו מול בלי מול אלא מעלה. ובמס סוטה בפרף היה מביא את מנחתה אמרו ונתן שליו אלמא אפר ברישא, וכחיב אלא מלאו בליו וקרא מליו ורוק בלי שהא חיותן בללי ורוץ בלי שרה אחיותן בללי ורוץ בלי שהא חיותן בללי וואר.

לגיגים. שמטילין בה שכר: סיקלץ. דלא חיגע קודם נטילת שחרית: יד. לעין מסמא קודם נטילה: יד. לאון מחרשת: יד. לפה או לחוטם: מעלה פוליפוס. ריח החוטם והפה. ול"נ דיד לאמה לאו לענין שחרית נקע לה אלא משום דמביא לידי קרי ובמסכת נדה (דף יג:)

אמרינן בה יחקלן משום האי טעמא ומשום דתניא בה נמי לטותא דתיקלן תנייה נמי גבי הנך וכן יד לפי טבעת למשמש בה תדיר מביאתו לידי תחתוניות: בת חורין היא. הרוח השורה על הידים לפני נטילה: ומהפדת. בנטילתו לנוטלה יפה עד שישפוך מים יפה ג' פעמים על ידיו: פוד. חם נותנו בעיניו: מעביר בת מלך. אם הזיקה לעיניו: עלין. כך שם העשב: אין בהם משום רפואה. באכילתו להאיר העינים דלא מסו: אפילו כוסברתא. אלייאנדר"א: לדידי. ° דמאור עינים אנא קשה לי לכאב העין אם אוכלנו: גרגירא. אורוג"א: אפילו לדידי. דמאור עינים אנא מעליא לי: כל מיני כשות שרי. למיכל בשבת כדתנן במתני׳ם כל האוכלים אוכל אדם לרפואה דלא מוכחה מילחה: לבר מטרווה. שהיו אדם אוכל אלא לרפואה ומוכחא מלתה: שריקה טויה. לשרוק ולטוח שמן וביצים מגולגלין על הצלי כשהוא חם משחשכה שרי ובלבד שלא יהא רותח כדי לבשל ולא אמרינן דמי למתקן: פיעפועי ביעי. לטרוף בינים מגולגלין בקערה: אסור. דמתחזי כמאן דבעי למשדינהו בקדרה: עבדא ליה. שריקא טויא: לרבך. זעירי: משמרת. שמסננין בה שמרים: כיון דמשחתי הכי. שראוי לשחותו כמו שהוא בלא סינון: דמיתכיל הכי. בלא שירקא: שנגפה. שנכשלה ולקתה. לשון פן תגוף (מהלים לא) דם מגפתה (מכשירין פ"ו מ"ח): לומסה ביין. לשכך הדם: דמפנקי. מעונגין הן וכל דבר שהוא חוק קלת קשה לבשרן ולומתה: דדריכה ליה חמרה. חמור דרך לו על רגלו: שחני. שמכתו קשה ומסוכן ומחללין עליו את השבת: רוחלין במי גרר. ואע"פ שהן מלוחין קלת דרך לרחוץ בהן בחול ולא מוכחא מילתא דלרפואה היא: אבל לא בים הגדול. לקמן מפרש טעמא: ולא כמי משרה. ששורין בו פשתן וחין דרך רחיצה בהן אלא לרפואה דמסו. וכן בימה של סדום דמליח טובא ואין רוחלין בה אלא לרפואה ומוכחא מילחא: הא. דקתני רוחלים בים הגדול ר"מ היא דמשוי כל הימים כי הדדי ולא מפליג בין ים הגדול לשאר הימים: והא. דתני אין רוחלין רבי יהודה היא דמפליג בין ים הגדול לשאר ימים: כל הימים כמקוה. לכל תורת מקוה ואין להם תורת מעיין.

א) פי רחול עינים, ג) נערי יומא
 יח: למה נקרא שמן אורוח וכרץ,
 א לקמן קלטי, ד) ע"י זם א)
 א לקמן קלטי, ד) ע"י זם א
 סרס פיח מייח מקוואות פ"ים (משבה ד, ו) [וכן אימא במסכת כלה), ו) [ע"בן, א) [שמיני משבה ט, א) [ע"מ, א) [ע"מ חום? לקמן
 קמו, ד"ה דיעבד וחום? חולן עו: "ד"ה אלא זורן,

תורה אור השלם

1 וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לַיַּבְּשָׁה אֶרֶץ וּלְמִקְוָה הַמַּיִם קְרָא יָמִים וַיִּרְא אֲלֹהִים כִּי טוֹב: בראשית א י

הגהות הב"ח

(א) גב' פוך מעניר כת חורין ופוסק וכו' כי יוסי וכו' בת חורין ופוסק וכו' כי יוסי וכו' בת חורין ופוסק: (צ) רש"י ד"ה כל הימים וכו' מ"ל אן במעיין מנוהכ: (ג) תום' ד"ה עלין וכו' לרפואה הס"ד ואח"כ מ"ה כוברתא אפי לדידי לשה"

גליון הש"ם

רש"י ד"ה אפי' לדידי דמאור עינים. ע' בכתנות אור להגאון בעל פת"א פ' נת:

לעזי רש"י

אלייאנדר"א [אליינדר"א]. כוסבר. אורוג"א. גרגיר (צמח).

רבינו חננאל

תניא ר' יוסי אומר בת חורין היא. פי' רוח רעה ששורה על [גב] העין יש ששורה על נגבן העין יש לה כבוד ברוחות כבן חורין בבני אדם ואינה עוברת עד ג' פעמים, ופוך מעבירהל). אמר שמואל עלין אין בהן משום רפואה. פי׳ עלי ירק לצנן . העין אין בהן משום רפואה ושרי. וכז כסברת וכז כשות אין בהן משום רפואה. ורב יוסף דהוי סגי נהורא הוה אמר אפילו אנא כוסברתא קשיא לי, דאלמא מכאיב העין. ורב ששת נמי סגי נהורא הוה ואמר ששוננה טגינווו א הודו אמנו אפילו לדידי גרגילא מעלי רמשפה גלגל העין. כל מיני י משפה גלגל העין. כל מיני קישות מותר להניח ע"ג העין בשבת בר מן טריזה, ולא בריר לן יפה מאי היא. שירקא טויא גם היא. ג) ואמרו כי הן מי של מיעי האבטיחים שמסננין אותן במשמרת ושותין אותן לבדן ויפין הן לשילשול. וכן פעפועי ביעי. וזעירי דהוה שנפועי ביעי דווור שתי להן לטעמיה, דאמר נותן אדם מים צלולין ויין צלול לתוך המשמרת בשבת ואינו חושש. אלמא כיון דמישתתי הכי לאו מידי קא עבוד, הכא נמי בשירקא טויא כיון שנאכל נמי בשירקא טויא כיון שנאכל עם האבטיח ועם מעיו אף בזמן דשפי להן במשמרת לאו מידי עבוד. ומפורש בגמרא דיוה"כ כי זעירי רביה דרב חייא בר אשי תלמידו דזעירי חייא בר אשי תכמידו דועירי
הוא. אמר מר עוקבא מי
שניגפה ידו או רגלו צומתה
ביין ואינו חושש, אבל חומץ
לא. ואי מפנק אפילו חמרא
אסור, אא"כ ישנה מכה של חלל שמחללין עליה השבת. מי גדר ומי חמתן המים נהי גדר ומי חמתן המים שלהן חמין הן כמו חמי טבריא, ושלשתן מותר לרחוץ בהן אע״פ [שהן] חמין. ואין רוחצין בימא של סדום אבל בים הגדול (סבר) [סבירא] לרי יוחנן פלוגתא, ר' מאיר אסר ור' יהודה שרי. ואתקיף רב נחמן בר יצחק עליה

ל) עיין ערוך ערך בת חורין. ב) נראה דחסר איזה תיבות וצ"ל גם היא אינו בריר לן ואמרו וכו'.